

Pan
Prof. dr hab. Jan Szyszko
Minister Środowiska

Interpelacja w sprawie zmiany zasad i kryteriów wyboru projektów remediacji terenów poprzemysłowych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Zwracam się do Pana Ministra w sprawie, która przyczyni się do skutecznej likwidacji zagrożeń środowiska, a także lepszego wykorzystania środków Unii Europejskiej przez państwowe jednostki budżetowe.

Na skutek działalności Zakładów Chemicznych „Zachem”, której początek datowany jest pod koniec lat czterdziestych XX wieku, doszło do rozległego zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego w południowo-wschodniej części Bydgoszczy. Rozprzestrzenianiu zanieczyszczeń sprzyjały warunki hydrogeologiczne oraz brak dostatecznej wiedzy i uregulowań prawnych w zakresie ochrony środowiska do lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku. Istniejące na terenie byłych Z.Ch. „Zachem” S.A. stałe i tymczasowe składowiska odpadów, miejsca awarii, itp., są czynnymi (aktywnymi) do dziś źródłami zanieczyszczania wód podziemnych, szczególnie po ogłoszeniu upadłości spółki Infrastruktura Kapusciska S.A., następcy prawnego Z.Ch. „Zachem” S.A. Przemieszczające się w wodach chmury zanieczyszczeń powiększają zanieczyszczoną przestrzeń górotworu, stając się nowym źródłem zanieczyszczeń i obejmują także tereny zabudowy mieszkaniowej.

Mając świadomość zagrożeń i potrzeby realizacji przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska Zarząd Z.Ch. „Zachem” podejmował różnego rodzaju działania, w tym próby rekultywacji i remediacji składowisk odpadów niebezpiecznych, jednak nie zostały one zakończone. Substancje niebezpieczne, w tym toksyczne, kancerogenne i mutagenne oraz substancje powodujące ryzyko przemieszczają się w wodach podziemnych w kierunku dolnych terasów rzek Wisły i Brdy, gdzie na skutek różnicy poziomu terenu wypływają na powierzchnię lub przenikają do urządzeń typu rowy, otwarte zbiorniki bądź studnie. W celu ograniczenia rozprzestrzeniania się substancji zanieczyszczających na przełomie lat 80-tych i 90-tych XX w. wykonano instalację zapobiegającą ich migracji z jednego z najgroźniejszych składowisk odpadów „Zielona”. W skład instalacji wchodziło m.in. ujęcie barierowe z trzema studniami głębinowym, rurociąg i instalacja neutralizacji ścieków-Centralna

Stacja Neutralizacji. W latach 1992-2014 z ujęcia barierowego pobrano i skierowano do oczyszczalni ścieków 1 255 517 m³ zanieczyszczonych wód podziemnych. W roku 2013 ujęcie zostało wyłączone z eksploatacji i po krótkim wznowieniu jego pracy, w drugiej połowie 2014 r. wyłączono je ponownie. Oszacowany przez Akademię Górniczo-Hutniczą im. St. Staszica w Krakowie koszt remediacji terenu zlikwidowanych Z.Ch. „Zachem” i obszaru jego oddziaływania wyniesie od 1400 mln zł do 2650 mln zł, w tym koszt remediacji składowiska odpadów niebezpiecznych „Zielona” oszacowany został na 550 mln zł - 1050 mln zł. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy zleciła opracowanie projektu planu remediacji dla tego składowiska, z terminem wykonania do dnia 15 czerwca 2017 r. Biorąc pod uwagę, że w listopadzie 2016 r. badania wody w studniach przydomowych na terenie osiedla Łęgnowo-Wieś potwierdziły obecność substancji niebezpiecznych i powodujących ryzyko o charakterze toksycznym, w tym mutagennym i kancerogennym, konieczna jest w ocenie specjalistów realizacja następujących przedsięwzięć:

- 1) budowa lokalnego systemu monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w obszarze krawędziowym dolnej terasy Wisły i Brdy o długości ok. 2500 m dla potrzeb reprezentatywnych badań stanu środowiska,
- 2) przebudowa i wznowienie pracy ujęcia barierowego dla zatrzymania propagacji chmury zanieczyszczeń ze składowiska „Zielona” i rozpoczęcie jego remediacji,
- 3) opracowanie projektu i budowa zintegrowanego systemu monitoringu środowiska wodnego dla całego obszaru oddziaływania Z.Ch. „Zachem” o łącznej powierzchni ok. 5 000 ha, umożliwiającego sporządzenie rzeczywistej diagnozy jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz prowadzenie bieżących badań monitoringowych.

Prognozowane, łączne koszty działań obejmujące ich pięcioletnią realizację wyniosą ok. 90 mln zł, w tym 5 mln zł na realizację przedsięwzięcia w pkt. 1, 75 mln zł na realizację przedsięwzięcia w pkt. 2 oraz 10 mln zł na przedsięwzięcie w pkt. 3. Szczegółowy opis osi priorytetowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020 oraz Kryteria wyboru projektów w większości przypadków remediacji środowiska gruntowo-wodnego, gdzie proces remediacji będzie obejmował znacznie większy obszar niż samo miejsce emisji zanieczyszczeń nie pozwalają na uzyskanie wsparcia finansowego. W przypadku państwowych jednostek budżetowych, które nie zarządzają terenami wymagającymi remediacji oraz nie mają własnych środków na ten cel, uzyskanie wsparcia finansowego jest wręcz niemożliwe, mimo, że są do tego zobligowane. Przykładem jest sytuacja zaistniała po byłych Z.Ch. „Zachem” w Bydgoszczy, gdzie obszar wymagający remediacji jest wielokrotnie większy od powierzchni samych składowisk i daleko wykracza poza granice własności nieruchomości, a następcą prawnym sprawcy zanieczyszczeń Infrastruktura Kapuściska S.A. jest w

stanie likwidacji upadłościowej i żadnych działań w tym kierunku nie podejmie. Jak wynika z art. 101i pkt. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska w przypadku zagrożenia dla zdrowia ludzi lub możliwości zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku organem zobowiązanym do podjęcia działań jest RDOŚ w Bydgoszczy, który jako państwowa jednostka budżetowa nie posiadająca tytułu prawnego do nieruchomości oraz własnych środków na ten cel, nie będzie mógł uzyskać wsparcia finansowego z programu POliŚ.

Z uwagi na powyższe, zwracam się do Pana Ministra z następującymi pytaniami:

1. Czy przewidywana jest zmiana zasad i kryteriów wyboru projektów w POliŚ, pozwalająca m.in. na prowadzenie remediacji przez zobowiązanych do tego regionalnych dyrektorów ochrony środowiska? Jeśli tak, kiedy zamiana nastąpi?
2. Czy jest możliwość zniesienia stosowania zróżnicowanych zasad i kryteriów przyznawania wsparcia finansowego dla państwowych i samorządowych jednostek organizacyjnych, tym bardziej, że ustawowe obowiązki prowadzenia remediacji ciążyą na jednostkach państwowych a nie samorządowych?
3. Które z jednostek nadzorowanych przez Pana Ministra będą realizowały przedsięwzięcia wymienione w punktach 1 - 3?

Z powołaniem

POSEŁ NA SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Piotr Król